

“Els Estats Units **no** són el líder del món”

Carlos Alonso Zaldívar, diplomàtic amb destinacions com els EUA, Israel, Corea o Itàlia, és també un analista que ha escrit un grapat d'obres on qüestiona algunes de les idees més esteses en aquest món nascut amb el final de la Guerra Freda. En el seu darrer llibre, 'Al contrario', assegura que, malgrat les creences majoritàries, ni els EUA exerceixen el lideratge mundial ni la globalització amenaça les diferències culturals.

“El temor de Sharon és que els EUA s'aproximen a les posicions de països com Jordània o Egipte.”

Molt abans de l'11 de setembre, vostè ja deia que vivim en un món trencat que no és un bon lloc per moure's amb simplificacions.

—Ara està un poc més trencat. El que està ocorrent pot tenir dues eixides. Per una banda, pot provocar un xoc, una reacció xenòfoba, una condemna mútua, per part d'Occident sobre l'Islam indiscriminadament, i en amplíssims àmbits islàmics contra Occident. Això seria terrible per a tots, per als musulmans i per a Occident. També pot ocórrer el contrari, és a dir, que aprenguem més els uns dels altres. Per exemple, ara estem aprenent geografia. Abans la gent no sabia on era Turkmenistan o Uzbekistan. Estem aprenent també què volen perquè hi ha un devesall d'informació sobre l'Islam. Si aquesta és la direcció en què les coses es desenvolupen, si aconseguim entendre'ns millor, retallar la distància cultural entre uns i altres, el resultat podria ser bo. La veritat és que eixirà alguna cosa entremig d'aquestes dues, que no és més que unes referències teòriques.

—Vostè també manté al seu últim llibre la tesi que el món no té lideratge i que estem molt lluny d'estar en un món unipolar. Però els EUA han plantejat aquest conflicte amb aquests termes, d'intentar que tot el món done un suport incondicional a la seua actuació.

—Jo plantejava el tema al llibre en termes generals, i ho sostinc. El que ha ocorregut crec que ho confirma. El món no té un líder. Hi ha un país que és molt més poderós que els altres, però no és el mateix ser poderós que ser líder. El líder necessita legitimitat, un consens per fer-ho. En fi, això és una altra cosa. Ara, és cert que Bush

“La visió que tenim a Europa i que reverència els EUA és més europea que mundial. El món és culturalment plural i políticament no té un líder”

ha reaccionat reclamant un lideratge, però per a una qüestió específica, que és el que ha definit com a lluita contra el terrorisme. En aquesta qüestió, té elements de lideratge, primera perquè ha estat agredit i això li dóna una certa legitimitat per reaccionar, i segona, perquè contra el terrorisme, per raons molt diverses, hi ha moltíssima gent, no tan sols els americans o els europeus. Tots els veïns de l'Afganistan estan contra el terrorisme que té el suport dels talibans perquè els ha creat problemes enormes. Rússia, per exemple, està contra els talibans des de fa molt temps perquè els crea problemes a Txetxènia. L'Índia perquè els creen problemes al Caixmir, i la Xina perquè els crea problemes al Xinjiang. Hi ha una constel·lació de països enormement poderosos que poden fer que efectivament aquesta lluita prengui una envergadura seriosa. De totes maneres, aquesta lluita no tan sols es resoldrà en el camp de batalla. Té un altre front, que és el que jo anomeno recrear l'esperança, és a dir, o es recrea la visió que problemes enquistats des de fa molt de temps al món musulmà —o àrab específicament— poden tenir solució, o encara que s'acabi amb Ossama bin Laden, eixirà un segon Bin Laden. Anem a comprovar fins a quin punt la guerra contra el terrorisme es limita al que podríem dir fronts militars policials o si abraça el front de la justícia i de l'esperança, d'acabar amb les situacions que generen terroristes, encara que siga en paral·lel i sense connexió.

—Un d'aquests problemes enquistats, possiblement el més sagnant, és el de Palestina, que vostè ha viscut de molt a prop. Hi ha solució?

—Ara mateix, la situació és molt difícil. Però, potser acabi trobant una línia d'avançament. De vegades, la

història té aquestes coses, que les situacions s'han de posar pitjor per després millorar. Espere que siga així, però francament no és fàcil veure-ho perquè les posicions estan terriblement inflamades. També és cert que a fi de comptes la solució està escrita: hi ha d'haver dos estats i els límits d'aquests estats han de respectar el dret internacional, que diu que els territoris ocupats són territoris ocupats. Sobre aquesta base, es poden fer xicotets canvis de frontera pactats o no tan pactats. Hi ha un tema especialment complex, que és Jerusalem, que per la seua dimensió simbòlica no és fàcil de solucionar. Però, la solució última només és una. Serà la capital de Palestina per als àrabs i la capital d'Israel per als jueus. És difícil de dur-ho a terme administrativament, però si hi ha voluntat es poden trobar fórmules.

—Després de l'11 de setembre, s'ha creat una esclatxa entre les administracions d'Israel i dels Estats Units?

—S'ha creat i no és gens paradoxal. Fins ara, el Govern dels Estats Units tenia dues pressions en el conflicte d'Israel i Palestina. Per una banda, la del Govern d'Israel, i per una altra, la dels governs d'Egipte o de Jordània, que els deien que havien de prendre posicions més actives i moure's més per resoldre el problema. En aquell context, estava clar que els Estats Units es decantaven per activa o per passiva del costat d'Israel. Ara, tot ha canviat. El problema dels Estats Units és que el terrorisme els ataca directament. Quan els Estats Units d'Amèrica són l'objectiu central, pot ser que les posicions de països com Egipte, Jordània o altres guanyen per als Estats Units molt més pes del que tenien abans. Això pot fer que els Estats Units s'aproximen a aquestes posicions, i s'allunyen de les que havia

mantingut fins ara, més pròximes a Israel. Aquest és el temor de Sharon.

—Abans ha dit que aquesta nova situació pot servir perquè ens coneguem tots un poc millor. L'administració Bush és capaç d'assumir respostes que vagin més enllà de les policials o militars?

—Han reaccionat amb una certa sensibilitat, encara que siga simbòlica. Bush ha anat a una mesquita, una cosa que jo no havia vist fer mai abans a un president dels Estats Units. No és més que un símbol, però els símbols tenen importància, i en aquesta guerra que pot tenir un component religiós-ideològic, els símbols poden acabar sent centrals. No és que una visita a una mesquita solucione les coses, però sí que indica una decisió clara per evitar que el conflicte prengui la forma d'un enfrontament cultural, religiós o de civilitzacions. Si aquest gest va acompanyat de mesures per evitar reaccions xenòfobes o agressives, o de mesures perquè aquestes cultures troben enteniment, cooperació i ajuda d'Occident per resoldre els seus problemes més greus, podrien millorar les coses. Açò és mirar el costat optimista de la qüestió, que sempre s'ha de tenir en compte.

—Vostè manté que el món no té un lideratge clar, ni el pot tenir. Fins i tot en el terreny propagandístic, els ha eixit un competidor als Estats Units, com l'emissora Al-Jazira, que dóna una visió de la realitat des del món àrab.

—No es pot perdre de vista que la comunitat àrab és gran i important, i en conjunt té molts recursos, i el món musulmà en general encara molts més, i s'expressa. Aquesta visió que de vegades tenim a Europa limitada i que reverència els Estats Units és més europea que mundial. La Xina mira als Estats Units de tu a tu, per la seua dimensió i per la seua història. I ara, el món musulmà està demostrant que no està gens content amb els Estats Units. El món és culturalment plural i políticament no té un líder. Ningú no reconeix a un país, siguen els Estats Units o qualsevol altre, la capacitat de dirigir el món.

Miquel Calvet